

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 190/2015-82

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], Ulica [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou SVITOK a spol., s. r. o., Tomášikova 23/C, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. Petra Svitka, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Ndz 4/2012 z 26. novembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2013 doručená sťažnosť [REDACTED], Ulica [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Advokátskou kanceláriou SVITOK a spol., s. r. o., Tomášikova 23/C, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta

Mgr. Petra Svitka, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Ndz 4/2012 z 26. novembra 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako porušovateľ práva sťažovateľa je štátnym orgánom a najvyšším súdom všeobecného súdnictva, ktorý je okrem ďalšieho oprávnený na rozhodnutie o námietke zaujatosti a vylúčení sudcu, v konaní o zásahovej žalobe na krajskom súde, ako tomu bolo v prerokúvanom prípade (viď § 8 ods. 1 zákona č. 757/2004 o súdoch v znení neskorších predpisov s poukázaním na § 16 ods. 1 OSP).

Sťažovateľ sa po druhý krát v relatívne krátkom čase dožaduje ochrany pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, keď Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze III. ÚS 102/2012 z 2. mája 2012 vyslovil, že základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 251/09 z 19. októbra 2011 porušené bolo.

Po vrátení veci Krajskému súdu v Bratislave vytýčil predseda senátu [REDAKOVANÉ] termín pojednávania na 31. október 2012. Tesne pred jeho konaním podal predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] námietku zaujatosti voči predsedovi senátu [REDAKOVANÉ] s odôvodnením, že riaditeľ súdnej správy Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] podal na [REDAKOVANÉ] trestné oznámenie pre to, že ako predseda Sudcovskej rady Krajského súdu v Bratislave určil čas konania volieb do Súdnej rady Slovenskej republiky pre sudcov činných v obvode Krajského súdu v Bratislave od 11.00 do 14.00 hod. 29. mája 2012, čím sa mal dopustiť podľa oznamovateľa trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb. Toto trestné oznámenie si predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] osvojil s tým, že sa o ňom dozvedel len tesne pred podaním námietky zaujatosti a na tomto trestnom oznámení založil námietku, že ak [REDAKOVANÉ] nie je spôsobilý organizovať voľby do Súdnej rady Slovenskej republiky má pochybnosti,

či je schopný nezávisle, nestranne a v súlade so zákonom konať a rozhodnúť vo veci 2 S/196/2012 (vec po vrátení z Ústavného súdu Slovenskej republiky dostala nové číslo). Námiatke bolo vyhovené a [REDAKOVANÉ] vylúčený z vykonávania úkonov vo veci 2S 196/2012 vedenej na Krajskom súde v Bratislave. Vyjadrenie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o tom, že sa dozvedel o podanom trestnom oznámení (založené v spise 2 S 196/2012) podanom [REDAKOVANÉ] nekorešponduje s vyjadreniami [REDAKOVANÉ] v postavení predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2012 pre médiá, ktorými totožné s obsahom podaného trestného oznámenia [REDAKOVANÉ] namietal krátky čas konania volieb do Súdnej rady Slovenskej republiky sudcami z obvodu Krajského súdu v Bratislave. [REDAKOVANÉ] nemal, so zreteľom na jeho kompetencie žiadny záujem na podávaní uvedeného trestného oznámenia, pretože ako riaditeľ správy Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemá nič spoločné s voľbami členov Súdnej rady Slovenskej republiky volenými sudcami obvodu Krajského súdu v Bratislave.

Z uvedeného vyplýva, že podané trestné oznámenie nemohol mať úmysel napísať a podať nikto iný ako predseda Najvyššieho súdu a Súdnej rady Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ], ktorý tak ale nemôže zároveň tvrdiť, že o podaní trestného oznámenia sa dozvedel menej ako pätnásť dní pred podaním vznesenej námietky zaujatosti.

Podľa § 15a ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku totiž účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. V námietke zaujatosti musí byť uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, a kedy sa účastník podávajúcí námietku zaujatosti o dôvode vylúčenia dozvedel. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, súd neprihliadne; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

V prerokúvanom prípade tomu tak nebolo.

Po rozoslaní stanoviska predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] sudcom Správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaslaným pod sp. zn. KP 23/2010 z 23. januára 2012, v ktorom ako nesprávne a nezákonné (bez opory na takýto postup v zákone osudoch č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších

predpisoch, hoci v texte stanoviska tvrdil, že koná v súlade so zákonom), kritizoval predchádzajúce rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 251/09 z 19. októbra 2011 pokiaľ ide o jeho právne závery a teda i [REDAKOVANÉ], sa nedalo iné rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti ani očakávať.

Stážovateľ na to upozornil senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zložení [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ale tieto sudkyne sa zrejme necítili listom sp. zn. KP 23/2010 z 23. januára 2012 nijako ovplyvnené, ani zaujaté a v dôvodoch rozhodnutia o vylúčení zákonného sudcu [REDAKOVANÉ] uviedli, že „[REDAKOVANÉ], sa s predsedom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] ocitol v organizačnom konflikte pri určovaní času konania volieb do súdnej rady. Ich konflikt mal za následok prebiehajúce konanie o trestnom oznámení zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ktorého je [REDAKOVANÉ] predsedom) na [REDAKOVANÉ]. Trestné oznámenie je predmetom ďalšieho konania. Skutočnosť, že žalovaný zastáva funkciu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a má oprávnenie rozhodnúť, či trestné oznámenie na sudcu [REDAKOVANÉ] vezme späť, alebo bude trvať na ďalšom konaní, treba považovať za takú skutočnosť, so zreteľom na ktorú možno mať pochybnosti o tom, či namietaný sudca bude v jej dôsledku konať tak, akoby táto skutočnosť nebola daná, a či teda bude vec prejednávať a rozhodovať nestranné, bez akejkoľvek zaujatosti. Podľa názoru rozhodujúceho senátu to zakladá pochybnosti o tom, či sudca [REDAKOVANÉ] bude vo veci konať a rozhodovať nezaujato. Na tomto závere nič nemení obsah jeho vyjadrenia, v zmysle ktorého sa necíti byť zaujatý“.

Toto rozhodnutie vydané 26. novembra 2012 pod sp. zn. 7 Ndz 4/2012 nadobudlo právoplatnosť dňom vydania, pretože proti nemu nebol prípustný opravný prostriedok.

Toto rozhodnutie malo byť (do dnešného dňa však nebolo) fyzicky – poštou doručované stážovateľovi a následne uložené na pošte 20. decembra 2012. Dňa 5. januára 2013 mala byť zásielka vrátená ako nedoručená Krajskému súdu v Bratislave, od ktorého termínu je zrejme nevyhnutné začať aj počítať dvojmesačnú lehotu na podanie sťažnosti podľa článku 127 Ústavy Slovenskej republiky.

... Sťažovateľ sa oprávnenne domnieva, vychádzajúc z krokov a postupov predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [REDACTED], že jeho cieľom nie je nezávislé, nestranné, a zákonné súdne rozhodnutie v prerokúvanej veci, ale snaha za každú cenu, i protiprávne, dosiahnuť vo veci úspech, a tak pred sudcami i verejnosťou preukázať sťažovateľovu nespôsobilosť prejavíť sa ako sudca.

O tom okrem iného svedčí i prítomnosť jeho syna Branislava činného v senáte 2 S Krajského súdu v Bratislave, ako vyššieho súdneho úradníka, [REDACTED], ktorý bol vedúcim služobného úradu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v období, keď [REDACTED] bol ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky a toto postavenie mu vôbec nevádí byť činným v prerokúvanej veci v rozpore s ustanovením 15 ods. 1 OSP. Napokon po vylúčení [REDACTED] mala na jeho miesto byť vybratá [REDACTED], ktorá sa rovnako netají priazňou a náklonnosťou k predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Za tejto situácie má sťažovateľ odôvodnené obavy o objektivitu, nezávislosť a nestrannosť súdneho rozhodovania v prerokúvanej veci...

Sťažovateľ sa domnieva, že vznesenou námietkou zaujatosti, vyhovením tejto námietke a vylúčením zákonného sudcu z konania vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 2 S 196/2012 bolo porušené jeho základné právo

1/ na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky,

2/ na zákonného sudcu čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

3/ na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky podľa ktorého úvodu prvej vety každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Týmto právam korešponduje právo uvedené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Zb., pretože sťažovateľ namieta základné právo na spravodlivé súdne konanie (the right to a fair trial).»

Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1/ Základné práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, zákonného sudcu a konanie bez prieťahov uvedené v článkoch 48 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Zb. uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Ndz 4/2012 z 26. novembra 2012 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Ndz 4/2012 z 26. novembra 2012 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 269,60 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a šesťdesiat centov) na účet advokátskej kancelárie Svitok, s. r. o., Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Súčasne „podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažovateľ žiada ústavný súd o vydanie dočasného opatrenia, ktorým by prikázal Krajskému súdu v Bratislave, dočasne sa zdržať oprávnenia konať vo veci vedenej pod sp. zn. 2 S 196/2012 im priznaného právoplatným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Ndz 4/2012 z 26. novembra 2012 do času než Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodne o tejto sťažnosti“.

Ústavný súd vyzval 1. marca 2013 predsedu najvyššieho súdu na vyjadrenie k sťažnosti a na predloženie relevantného spisu. Predsedníčka senátu najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení uviedla:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) uznesením z 26. novembra 2012, sp. zn. 7 Ndz/4/2012, v spojení s opravným uznesením z 18. februára 2013, sp. zn. 7 Ndz/4/2012 rozhodol, že sudca Krajského súdu v Bratislave [REDAKOVANÉ] je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vo veci, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 2 S/196/2012.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci rozhodol po riadnom posúdení skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosti o osobnej nezaujatosti sudcu. Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia, Najvyšší súd Slovenskej republiky skúmal vzťah sudcu k účastníkom a dospel k záveru, že ich osobné kontakty a vzájomné správanie sa vzbudzujú pochybnosti o osobnej nezaujatosti sudcu [REDAKOVANÉ] pri rozhodovaní vo veci.

Najvyšší súd považuje svoje rozhodnutie za zodpovedajúce nielen zákonu, ale aj Ústave Slovenskej republiky a vyhodnotenie skutkového stavu aj právne odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol v odôvodnení napadnutého uznesenia, pričom zrejmu nesprávnosť, uvedenú v písomnom vyhotovení uznesenia z 26. novembra 2012, sp. zn. 7 Ndz/4/2012 napravil opravným uznesením z 18. februára 2013, sp. zn. 7 Ndz/4/2012. Námietky ohľadom pochybenia v použití terminológie trestného práva o späťvzatí sťažnosti vo veci trestného oznámenia sa tým stali bezpredmetné.

Nad rámec rozhodnutia o vylúčení sudcu najvyšší súd najmä pri posudzovaní námietky sťažovateľa o nedostatočnom poznaní trestného práva poukazuje na skutočnosť, že trestné oznámenie môže podať ktokoľvek, teda aj právnická osoba, za ktorú koná jej konateľ, prípadne poverený zástupca, ale najmä jej štatutárny orgán, ktorým je na Najvyššom súde Slovenskej republiky v súčasnosti jeho predseda [REDAKOVANÉ]. Tvrdenie sťažovateľa, že si štatutárny orgán najvyššieho súdu nemohol osvojiť trestné oznámenie svojho povereného zástupcu, preto nemá oporu v zákone. Navyše námietka, podľa ktorej by právnická osoba nemohla podať trestné oznámenie by mala za následok, že žiadna právnická osoba (napr. obchodná spoločnosť, družstvo, s. r. o. alebo iná) by sa nemohla domáhať trestnoprávnej ochrany svojich záujmov. Skutočnosť, že za nedôvodné podanie trestného oznámenia nemožno vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť proti právnickej osobe však neznamena, že proti nezákonnému postupu jej osôb zabezpečuje slovenský právny poriadok dostatočnú ochranu najmä prostredníctvom predpisov súkromného ale aj trestného práva.

Najvyšší súd odmieta tvrdenie sťažovateľa, že bolo porušené jeho základné právo na spravodlivý súdny proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, lebo uznesenie o vylúčení sudcu, u ktorého sú pochybnosti o jeho nezaujatosti v konaní je práve

dokladom toho, že rozhodne vo vecí nezávislý a nestranný súd. Rovnako ako v odôvodnení uznesenia o vylúčení sudcu teda treba znovu pripomenúť judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá vychádza z dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o nezaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998 a pod.).

Základné právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky preto rozhodnutím, proti ktorému sťažnosť smeruje, porušené nebolo.

Rovnako nebol sťažovateľ odňatý jeho zákonnému sudcovi, ak sudca, ktorému bola vec pridelená, bol z konania a rozhodovania veci vylúčený, lebo zákonným sudcom sa stane iný sudca, ktorému vec prideli elektronická podateľňa. Tento postup však už nebol predmetom rozhodovania o námietke zaujatosti proti [REDAKOVANÉ].

Najvyšší súd rozhodol o námietke zaujatosti v zákonnej desaťdňovej lehote od predloženia veci nadriadenému súdu tak, ako mu ukladá v § 16 ods. 1 OSP.

Námietka, že vec nebola na najvyššom súde prerokovaná bez prieťahov preto nezodpovedá skutočnosti a senát vo veci rozhodol na neverejnom zasadnutí tak, ako to predpokladá OSP.

Z uvedeného je zrejmé, že postup Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri rozhodnutí aj pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky návrh sťažovateľa ako zjavne neopodstatnený odmietol.»

Dňa 5. apríla 2013 bývalý predseda najvyššieho súdu uplatnil voči sudcovi Ladislavovi Oroszovi námietku predpojatosti. Prvý senát ústavného súdu uznesením sp. zn. I. ÚS 287/2013 z 29. mája 2013 Ladislava Orosza vylúčil z výkonu sudcovskej funkcie vo veci sp. zn. Rvp 10669/2013. V súvislosti s trestnými oznámeniami rozhodoval prvý senát o predpojatosti ďalších členov senátu, a to Jána Lubyho (november 2013) a Ľudmily Gajdošíkovej (október 2013) tak, že ich z rozhodovania vo veci sp. zn. Rvp 10669/2012 nevylúčil. Sudcovi Jánovi Lubymu skončilo funkčné obdobie 4. júla 2014

a v súlade s platným rozvrhom práce je t. č. príslušný na rozhodovanie vo veci sťažovateľa senát uvedený v záhlaví tohto rozhodnutia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným

súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na pochybenie v súvislosti s nedoručením mu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Sťažovateľ využíva tento procesný nedostatok ako argument včasnosti podania jeho sťažnosti ústavnému súdu (ktorej prílohou je aj napadnuté uznesenie), čo ústavný súd akceptoval. Podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach danej veci preto nejde o taký nedostatok, ktorý by dosahoval takú intenzitu, ktorá by bola spôsobilá zasiahnuť do podstaty v sťažnosti označených práv sťažovateľa.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť ustanoví zákon.

Základné právo na zákonného sudcu garantované čl. 48 ods. 1 ústavy predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Označené základné právo je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom, tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „*ad hoc*“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie veci zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu a v porovnateľných veciach (IV. ÚS 804/2013) k čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania a rozhodnutia pre zaujatosť § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorý vylúčil predsedu senátu [REDACTED]

██████████ z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 2 S 196/2012.

Najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

«Podaním z 19. októbra 2012 žalovaný žiadal o vylúčenie sudcu ██████████ z prejednávania a rozhodovania veci, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 2 S/196/2012. V odôvodnení poukázal na svoj konflikt s ██████████ pri organizovaní volieb do súdnej rady, konaných 29. mája 2012. Podľa jeho názoru predseda senátu ██████████ sa ako predseda Sudcovskej rady Krajského súdu v Bratislave pri voľbách členov Súdnej rady Slovenskej republiky volených sudcami 29. mája 2012 dopustil trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 Trestného zákona a trestného činu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 cit. zákona. K námietke zaujatosti pripojil aj trestné oznámenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na ██████████, uznesenie Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I ČVS: ORP-I048/1-OVK-B1-2012LA a sťažnosť proti uzneseniu. Vzhľadom na uvedené okolnosti vyjadril pochybnosti o tom, či ██████████ je schopný nezávisle, nestranne a v súlade so zákonom vo veci sp. zn. 2 S/196/2012 konať a rozhodnúť.

Uviedol, že „k záveru o tom, že je sudca vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. K vylúčeniu sudcu podľa § 14 ods. 1 OSP postačuje, ak možno so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom mať pochybnosti o jeho nezaujatosti“.

Navrhol preto, aby nadriadený súd po preskúmaní tejto námietky vylúčil ██████████ z konania a rozhodovania vo veci, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 2 S/196/2012 pre jeho zaujatosť k žalovanému, ako k účastníkovi konania.

Predseda senátu ██████████ vo svojom vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti uviedol, že subjektívne nie je si vedomý žiadneho dôvodu, ktorý by so zreteľom na pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom zakladal pochybnosti o jeho nezaujatosti a že odôvodneniu vznesenej námietky osobne nerozumie.

K námietke zaujatosti sa vyjadril aj žalobca, ktorý tvrdil, že nebola uplatnená neodkladne a preto nemala byť nadriadenému súdu predložená a polemizoval s jej dôvodnosťou.

Podľa § 14 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15 ods. 1, 2 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť.

Účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený.

Účelom § 14 ods. 1 OSP je predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania a prispieť k nestrannému prejednávaniu veci a k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom. 2 hľadiska uvedeného zákonného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, alebo k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe konania a rozhodnutia vo veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k účastníkovi konania osobný vzťah, so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti) a napokon k zástupcom účastníka konania. Nestrannosť a nezaujatosť sú v zmysle uvedeného požiadavky, ktoré sú súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a súvisia s princípom rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania pred súdom.

Súčasťou základného práva na prejednanie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu účastníka súdneho konania, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 OSP a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je iba povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 27/98 z 25. marca 1998), Ustanovenie § 14 ods. 1 OSP spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci nielen s preukázanou zaujatosťou sudcu, ale už so samotnými pochybnosťami, ktoré objektívne v tom-ktorom prípade môžu vzniknúť

o sudcovej nezaujatosti (pozri aj zásady, prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná, teda „justice must not only be done, it must also be seen to be done“).

Vzťah dvoch hľadísk pri posudzovaní zaujatosti sudcu, vyjadrený v § 14 ods. 1 je vyjadrený na jednej strane dôvodmi, vylučujúcimi sudcu, na druhej strane pochybnosťami o jeho nezaujatosti. Tento vzťah nie je vzťahom príčiny a následku, ktorý by bol nevyhnutne založený na príčinnej súvislosti. Pokiaľ sudca má určitý pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, prejaví sa táto skutočnosť nevyhnutne vo vnútornej, subjektívnej rovine (v rovine pocitov sudcu, jeho názorov, úsudkov, myšlienok a pod). Na rozdiel od toho ale pochybnosti o nezaujatosti sudcu majú základ v objektívnej sfére (v tom, ako sa relevantné – objektívne existujúce skutočnosti – prejavujú navonok a ako sú objektívne vnímané ich dopady). Z uvedenej korelácie vychádza obdobne aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozlišuje na jednej strane subjektívne hľadisko neustrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci, na druhej strane objektívne hľadisko, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o nezaujatosti sudcu (napr. Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998 a pod.). Obe uvedené hľadiská musí vždy brať na zreteľ aj nadriadený súd pri posudzovaní opodstatnenosti námietky zaujatosti sudcu vznesenej účastníkom konania.

Sudca Krajského súdu v Bratislave [REDAKOVANÉ] sa k vznesenej námietke zaujatosti výslovne uviedol: „Subjektívne si nie som vedomý žiadneho dôvodu, ktorý by so zreteľom k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom zakladal pochybnosti o mojej zaujatosti. Odôvodneniu námietky osobne nerozumiem.“

Zo spisov vyplýva, že ku konfliktu, ktorý vznikol medzi žalovaným a sudcom [REDAKOVANÉ] došlo najneskôr v deň konania volieb do sudcovskej rady 29. mája 2012.

Po náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 2. mája 2012, č. k. III. ÚS 102/2012-37, vec na Krajskom súde obživia a konanie o nej sa začalo na Krajskom súde v Bratislave znovu pod sp. zn. 2 S/196/12, v ktorej sa prvé pojednávanie ešte neuskutočnilo. Za týchto okolností mohol námietku zaujatosti žalovaný uplatniť do pätnásť

dní od času, kedy sa ojej dôvodoch dozvedel, alebo najneskôr na prvom pojednávaní. Námiетка zaujatosti bola preto uplatnená včas.

Pri vecnom posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti v predmetnom konaní o nezákonnom zásahu verejnej správy, ktorý podľa názoru žalobcu spočíva v nevyplatení odmeny pri životnom jubileu 50 rokov je objektívne danou skutočnosťou, že na súdnom prejednaní a rozhodovaní veci sa má podieľať [REDAKOVANÉ], s ktorým sa žalovaný ocitol v organizačnom konflikte pri určovaní času konania volieb do súdnej rady. Ich konflikt mal za následok prebiehajúce konanie o trestnom oznámení zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ktorého je žalovaný predsedom) na [REDAKOVANÉ]. Trestné oznámenie je predmetom ďalšieho konania. Skutočnosť, že žalovaný zastáva funkciu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a má oprávnenie rozhodnúť, či trestné oznámenie na sudcu [REDAKOVANÉ] vezme späť, alebo bude trvať na ďalšom konaní, treba považovať za takú skutočnosť, so zreteľom na ktorú možno mať pochybnosti o tom, či namietaný sudca bude v jej dôsledku konať tak, akoby táto skutočnosť nebola daná. a či teda bude vec prejednávať a rozhodovať nestranne, bez akejkoľvek zaujatosti.

Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedené skutočnosti vzbudzujú pochybnosti o tom, či sudca [REDAKOVANÉ] bude vo veci konať a rozhodovať nezaujato. Na tomto závere nič nemení obsah jeho vyjadrenia, v zmysle ktorého sa necíti byť zaujatý. Toto jeho vyjadrenie sa totiž týka len jedného z dvoch relevantných hľadísk nezaujatosti sudcu -subjektívneho, nemá však dopad na objektívne hľadisko, ktoré je v danom prípade dôvodom pre vylúčenie namietaného sudcu.

Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že [REDAKOVANÉ] je vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci.»

Ústavný súd zistil, že konanie vo veci sťažovateľa vedené krajským súdom t. č. pod sp. zn. 2 S 196/2012 (predmetom ktorého je rozhodovanie o žalobe sťažovateľa z 18. decembra 2009 proti nezákonnému zásahu správneho orgánu spočívajúceho v nevyplatení mu odmeny pri životnom jubileu 50 rokov) bolo uznesením č. k. 2 S 196/2012-128 z 9. mája 2013 (právoplatným od 31. mája 2013) prerušené

do rozhodnutia ústavného súdu o „ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. novembra 2012 č. k. 7 Ndz/4/2012-83, ktorým bol z konania vo veci sp. zn. 2 S/196/2012 vylúčený predseda senátu krajského súdu v Bratislave [REDACTED] [REDACTED]“.

Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Občianskeho súdneho poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

Podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a podľa judikatúry všeobecného súdnictva sú závažné procesné pochybenia všeobecných súdov (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) za splnenia zákonom ustanovených podmienok dôvodom na podanie odvolania (§ 201 a nasl. OSP), príp. aj na podanie

dovolania [§ 237 písm. g) OSP (pozri napr. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, ale aj mutatis mutandis II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03)]. Vzhľadom na to, že v danom prípade ide o vec správneho súdnictva, do úvahy prichádza len podanie odvolania.

Pokiaľ podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol zjavne neodôvodnene a z rozhodovania vo veci samej bol vylúčený sudca, ktorý podľa názoru sťažovateľa nemal byť z tohto rozhodovania vylúčený, pretože neboli splnené podmienky ustanovené v § 14 až § 16 OSP, potom sa sťažnosť sťažovateľa podaná ústavnému súdu javí ako predčasná, keďže v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže sťažovateľ postupovať už uvedeným spôsobom a domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu. V tomto prípade teda v predmetnom konaní existuje „iný súd“, a to odvolací súd povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa. Ústavný súd preto zastáva názor, že v posudzovanej veci sťažovateľa nemá dostatok právomoci na meritórne preskúmanie námietok smerujúcich proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu.

Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Na rámec svojho rozhodnutia o tejto časti sťažnosti ústavný súd poukazuje na to, že ústavný súd už vyjadril svoj právny názor na meritórne rozhodnutia všeobecných

súdov vo veci sťažovateľa vo svojom náleze č. k. III. ÚS 102/2012-37 z 2. mája 2012, ktorým sú všeobecné súdy viazané aj pri ďalšom meritórnom rozhodovaní v danej veci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priehov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

V súvislosti so sťažnosťou sťažovateľa smerujúcou podľa petitu proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priehov (ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) nemôže dôjsť samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci, ale len jeho postupom (nečinnosťou, nesprávnym postupom a podobne). Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, ak sťažovateľ namieta porušenie tohto práva konkrétnym rozhodnutím orgánu verejnej moci, nie jeho postupom, ústavný súd takú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (m. m. III. ÚS 258/05, III. ÚS 337/08).

Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

3. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti, nezávislé na konaní, v ktorom bola námietka uplatnená, sa týka predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa civilných práv

a záväzkov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto je čl. 6 ods. 1 dohovoru na takéto konanie neaplikovateľný (pozri Schreiber and Boetsch, v. Francúzsko, č. 58751/00, rozhodnutie o prijateľnosti z 11. 12. 2003; Mianiovicz, v. Nemecko, č. 37111/04, 55440/07, 55443/07, rozhodnutie o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a).

Ústavný súd, vychádzajúc a akceptujúc judikatúru ESLP, odmietol aj túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2015